

A turáni nyíl.

— Magyarok keleti missziója. —

(Saját tudósítónktól.) Terítsük magunk elé Európa és Ázsia térképét. Tegyük erre egy nyilvesszőt, akkorát, amekkora Vasme gyétől a Mongol terület keleti részéig elér.

Mit látunk? A nyilvessző feje Európában, a szára Ázsiában jóformán mindenütt olyan földrészen nyugszik, melyeken a turáni nép a lakos. Független az egyik, elnyomott, leigázott nép a másik, a műveltség és tekintély bizonyos fokán áll közülök nem egy: viszont csupán a régi műveltség romjai látszanak másfelé. De a régi hatalom, a régi dicsőség hagyományosai valamennyien: számban *többen száz milliónyinál*. Jellemző rájuk legfőképpen az, hogy egymásról, egymással való rokonságukról, érdek és kulturális közösségükről tudomásuk alig van.

Magyarország térképén nyugszik a nyilvessző feje; a hegye a szélső magyar határszéli faluban, Vas vármegyében. A feje a főnél. Az európai műveltség legmagasán álló turáni népnél, a magyarnál.

A nyíl-fejen az első ág délen nyúlik északra keletre a *bolgár, török, tatár és cserkesz* rokonság egészen a Kaspi-tengerig. Az északi ág a *rutének, kis oroszok, az ukrainok* földjéről a *finnek* felé tart.

A szár egyenes vonalban jelzi a turáni óriás területeket, a *perzsa, az afgán* és egyéb rokonok világát egészen a *mongol* szélső határig.

Ezt mutatja a *turáni nyíl*.

Ennek a nyílnek a suhanása új korszakot jelent a világháború végén erre a világra nézve.

Ezt reméljük és *hiszzük*: mi Ezt érzik s ezt *tudják*: *ők*. Az angolok és az oroszok egyaránt. Ettől rettegnek; főleg a oroszzt tölti el iszonyat, mert az a nyíl, az ő hatalmán, testén át vágódik Európába, repeszt meg és hullatja részeire a pánszláv kolosszust.

Tudja ő ezt rég. És ki tett felőle, hogy azt a nyílat a homály takarja el előlünk és a fajrokonok elől. El is takarták hosszú évszázadok, melyeken át az egymásra találás helyett *egymásra üszítettek s egymást pusztították a turáni népekkel*. Legutolsó sakkhúzás a *bolgár* rokonságnak a *törökre* való rászabása volt — Oroszország részéről.

Ámde a legutóbbi idő eseményei óriás fordulatot idéztek elő.

A *proféta zászlaja* fölleng magasan. Az új korszak hajnali szellője fodorozza talánff A zászló hatalmas lengése mintha megmozdítaná a felhőt, a sötétséget a földabrosz közepén és a turáni nyíl kékes acélja föl villan a turáni népek szeméi előtt!

Az új világalakulás első jelensége ez, a melyet nekünk *magyaroknak kell legelesőbb is üdvözölnünk*; üdvözölnünk a jelt, a szimbólumot, mely az új helyzet kialakításában nem az utolsó szerepet játsza. A *turanizmus felvonulása ez a történelem színterére*; eddig nem is sejtett hatalomban, erőben a *szlávizmus és a germánizmus mellé kerül*, mint a pánszlávizmus elseprője.

Ezt látjuk a proféta zászlajának kibontásakor. A kérdés nagy jelentőségű részletei már is sokszoros méltatásnak tárgyai.

Ezuttal csak két dologról emlékezzünk meg.

Egyik az, hogy a turáni nyílról a leirt magyarázattal, már négy-öt éve gondolkoznak és folyik eszmecsere Magyarországon, szűkebb, tudományos körökben s az érdekes az, hogy a *nyíl elmélete a Krimből, az európai Oroszország déli részéről érkezett hozzánk*.

Tudós emberek, *tatár* tanárok jártak itt nálunk. Azzal a tervvel jöttek, hogy *Budapestben a tanár ifjuság itteni képezése céljából egy tatár internátust létesítsenek*. Faji alapra kívánták átbillenteni az ifjuságuk nevelését — mint mondták — a vallási alapról; az izlám a jövő nagy feladataira szerintük nem kínálkozik immár alkalmasnak; a

turáni rokonság legkiválóbb nemzete, az európai műveltség legmagasabb fokán álló magyar testvér közelségét keresték. Akkor a tervük nem sikerült, közeledésük a kívánt eredménnyel nem járt.

De hogy a faji összetartozandóság gondolata eleven nálunk s ők már ápolják régebbi óta, mutatja ezt a gondolat elterjedésének mértéke — náluk. Az orosz hadseregben megtalálni nyomát annak, hogy a *tatár a magyarral való rokonságról nemcsak tud, hanem ápolja is és érvényre juttatni is tudja, a mit érez*.

Egyszerű közemberek beszélnek, akik a turanizmusról semmit se hallhattak még, hogy az uzsoki szorosnál orosz katonák messziről kiabáltak hozzájuk:

— „Nye ruszse; tatár!”

Nem oroszok, hanem tatárok. Nem lőttek ezért, hanem megadták magukat a magyaroknak.

A másik dolog ezzel kapcsolatos. Nem nyílhatna-e mód és alkalom a turanizmus örve alatt arra, hogy a tatár foglvo, akik velünk való rokonságot vallják s ápolják, esetleg némi jobb helyzetbe kerüljenek? Hazatérve, a turanizmusnak még odaadóbb hívei lennének a szegény fiuk. Viszont pedig mi, míg velük eként foglalkozunk, nem a turáni ügyben gyakoroljuk-e magunkat? S nem leszünk-e öntudatlanul is, más körökben is buzgó, terjesztő apostolai ennek a mi új hitünknek, *turáni hitvallásunknak!*

Harcosok alvása.

Van nekem egy öcsém, egyik bátyámnak a fia: *Szeni*. A háború alatt lett tizedessé, amiért ő is azok közül az önként jelentkezők között volt, akik mindjárt a háború kezdetén, sőt legkezdetén, amikor a mi katonáink még farkasszemet néztek át a Dunán a szerbekkel, átrándultak *Kevevárából Szemendriába* és egy küssé rájlesztettek a szerbekre, néhányunk kipiszkálták szuronyval a lelkét stb. stb. De hiszen ezt mint hősi cselekedetet bőségesen megírták annak idején az összes lapok. Ez az én *Szeni* öcsém egy eleven szűb sváb parasztfiu, aki ha annak idején lett volna kedve „urí” pályára lépni, ma bizonyára jobban tudná megírni azokat a dolgokat, amelyeket nekem a háborús életről el szokott mondani, mint jó magam. Azért, amit most a katonák háborús *alvásáról* elmondandó vagyok, úgy tessék venni, mintha ő mesélné el.

A háborúba induló katonák *alvása* volta képpen álmatlanság. Mert mire a 6 ló vagy 36 embernek való vasuti kocsiiban elhelyezik a katonák a bornyujukat, fegyverüket és egyéb cókmojkukat: az utravalót, amit még hazulról visznek s amely nem egy számára utravaló a más világra, éppen csak annyi hely marad a kocsiiban, hogy valahogy, jól-rosszul ők maguk is elférnek benne. De alvásról, a nagy szorongásban szó sem lehet. S mivel így aztán nagyon unalmas volna az éjszakát hallgatagon eltölteni, nótázással rigatják az álmot, mely ott rönköd körülötük, de nem találja helyét. Mikor pedig ebbe beleunnak, jönnek az adomák. Kitől milyen telik. Jók is, rosszak is. Finomak és durvák. Egyikkel másikkal mégis csak birokra kel az álom és van bizony, akit legyűr, elnyom. Akik pedig erősebbek, mint az álom, elkezdenek csintalankodni az alvókkal. Megesiklandják, szalmaszállal megpizskálják az alvók orrát, egy-egy kis vizet lódtanak a pléh palaekből a nyakukba, a fülükbe ordítanak. Általában a csintalanság mint mindenütt, úgy itt is leleményes és gyorseszű, sokszor gyorskezű.

Az álmatlanságtól eltörődötten érkeznek a végállomásra, amely persze jó messzire esik még a tűzvonaltól. Sokszor csak napok mul-

tán küldik őket a tűzbe és akkor a harevonal mögötti falvakban szállásolják el őket. Többnyire istálló és padlás ilyenkor az éjjeli szállásuk. Itt aztán fejedelmi alvás esik. A galíciai falvakban a parasztok, főleg a szegényebbek, nem úgy csépelik vagy nyomtatják a gabonát, mint mi nálunk. Az élet, úgy ahogy learatták, kévékben a padláson van felhalmozva és csak a szükséghez képest verik ki a szemet egy-egy asztalon, vagy egy-egy kiemelt ajtón, melyet vízszint fektetnek be két kecskelábra. Ugyiszólván minden házban van kézi lődlő, olyan, amilyen mellett majd egy évezreddel azelőtt Szent Gellért találta munkában a daloló magyar lányokat és azon megőrlik a rozst, vagy árpát, amelyből ugyancsak öregszemű liszt készül. Persze a kenyér is olyan aztán. Különösen eleinte, amikor még nem ismerték a lengyel parasztok a háborús világot és katonáink emberiségét, ugyancsak meginstálták a padlásra kerülő harcosainkat, csak ne szedjék szét a kévéket, visznek föl majd inkább szalmát, az ugyanis puhább, háljának azon.

Amint aztán közelebb jutnak a harevonalhoz, vége az istálló és padlás nyugtató kényelemnek és védettségnak. Következik a szabad ég alatti hálás. A szüzanyaföld, vagy dehogy is szüz már az a föld, amelyet ezer meg ezer bakancs, ezer meg ezer lópatkó taposott, ezer meg ezer ágyutalp meg szekérkerék szántott föl, szóval az anyaföld a nyoszolya, bornyu a párna, pokróc a takaró. Azért lehetőleg védett helyet, legszívesebben erdőt szemelnek ki éjjeli táborozásra. Nehány köröskörül felállított őrszem virraszt ilyenkor fáradt testek mély álma fölött. Ha az eső feláztatta a talajt, kényelmes fekvés esnék ugyan a tollas ágyúknál is puhább sárban, de mert átjárná őket a föld nedvessége, előszedik az ásójukat és a lehetőség szerint lehántják a föld öreg testéről a sárréteget, amíg száraz talajra akadnak. Kemény munka ez sokszor, de legalább nem kell vízben aludniok. Aztán arról is jó ez a lehántott sárréteg, hogy töltést csinálnak belőle a szél ellen. Ugyanilyen szélfogó töltést csinálnak katonáink a hóból. Persze ilyenkor már a hideg ellen is kell védekezniök. Ezt úgy csinálják, hogy egy pokrócot leterítenek a földre, jobban mondva a hóra. Egy másikkal meg takaróznak. De mert minden katonának csak egy-egy pokróca van, két-két katonának társulnia kell. Olyan társas alvás ez. Így van legalább kályha is. Egyik katona teste kályhája a másiknak.

Beszéli az öcsém, hogy mikor első sebesülése után visszakerült a harcra, most ugyanis már másodszor sebesült meg: egy orosz szurpennel egy szétszaggatta a bal kezét, hogy minden esontját szétroncsolta, mikor másodszor visszakerült a harcra, eleinte nagyon irtóztott ettől a társas alvástól. Bajtársai ugyanis mind nagyon — vakaróztak. Vagy két éjszakát külön hósiban magánosan töltött. Ámde ez a magános, azaz páratlan fagyoskodás legyőzte vele a vakarózást okozó állatkáktól való undorodását és a harmadik éjszakára már ő is keresett magának hálótársat. Ugy gondolta mégis csak jobb vakaróztatva ébredni, mint megfagygni és — nem ébredni. Reggelre persze aztán ő is vakarózott.

Míg az első vonalban: a lövészárokból nem voltak, hanem ide-oda tolásra szánt tartalékot képeztek, éjjeli alvásról nem igen volt szó. Az ellenséges repülőgépek miatt ugyanis a csapateltolások majdnem kizárólag éjjel történnek, hogy ellenséges megfigyelés nélkül erősíthessék a szükséghez képest emberanyaggal tűzvonaltunkat itt vagy ott.

A lövészárokból való alvásról már sokat olvastunk, sőt képen is láthattuk, azért az arról való írást bizonyára szívesen engedik el nekem olvasóink, vagy helyesebb, ha úgy fejezem ki magam, hogy én engedem el közösségünknek az arról való olvasást?

Striegl F. József.